

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 27 oktober 2003

Ö 1503-02

KLAGANDE

E. M.

Ombud, tillika biträde enligt rättshjälpslagen: advokaten M.N.

MOTPART

A. M.

Ombud, tillika biträde enligt rättshjälpslagen: advokaten Ö. T.

SAKEN

Taleändring i mål om klander av bodelning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinge, avd. 2, beslut den 21 mars 2002 i mål

Ö 2008-01

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

För det biträde M. N. lämnat E. M. i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till tvåtusentrehundratjugofyra (2.324) kr, avseende arbete.

För Ö. T., som i Högsta domstolen biträtt A. M., fastställs ersättning enligt samma lag till femtusen (5.000) kr, avseende arbete.

E. M. skall ersätta kostnaden för A. M.s rättshjälp i Högsta domstolen med femtusen (5.000) kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

E. M. har yrkat att Högsta domstolen skall avvisa A. M.s yrkande om skevdelning och hennes justerade yrkande om bodelningslikvid.

A. M. har bestritt E. M.s yrkanden.

SKÄL

A. M. väckte vid tingsrätten talan mot E. M. om klander av bodelning, varvid hon yrkade att bodelningsbeslutet skulle ändras så att han förpliktades att till henne utge en sammanlagd bodelningslikvid om 109.413 kr. Under förberedelsen vid tingsrätten ändrade hon sitt yrkande på så sätt att den begärda bodelningslikviden höjdes till 183.950 kr. Till stöd härför angav hon att hon hade ytterligare en enskild fordran mot E. M.. Dessutom yrkade hon i andra hand s.k. skevdelning enligt 12 kap. 1 § äktenskapsbalken. Frågan i målet gäller om A. M.s nya yrkanden skall tillåtas.

En make som är missnöjd med en förrättad bodelning får enligt 17 kap. 8 § äktenskapsbalken klandra den genom att inom viss tid väcka talan mot den andra maken vid den tingsrätt som förordnat bodelningsförrättaren. A. M.s nya

yrkanden har framställts efter utgången av den klanderfrist som anges i nu nämnda bestämmelse. Frågan huruvida möjligheten att ändra en väckt talan skall anses prekluderad efter utgången av klanderfristen på samma sätt som själva rätten att väcka talan har, såvitt avser klander av bodelning, besvarats i rättsfallet NJA 1997 s. 62. Högsta domstolen fann där att den som har klandrat en bodelning har rätt att efter klanderfristens utgång ändra sin väckta talan, med den begränsning som följer av 13 kap. 3 § rättegångsbalken.

En tillämpning av reglerna om ändring av talan i angivna paragraf leder i förevarande fall till att A. M.s nya yrkanden skall godtas om de stöder sig på väsentligen samma grund som den tidigare väckta klandertalan (13 kap. 3 § första stycket 3 rättegångsbalken). Av avgörande betydelse för bedömningen av om den förutsättningen är uppfylld är vad som typiskt sett skall anses utgöra grunden för ett i klanderprocessen framställt yrkande.

Valet kan sägas stå mellan två alternativ. Det ena alternativet är att invändningen mot bodelningen som sådan utgör grunden för talan och att ramen för bodelningen anger den yttre gränsen för tillåtligheten av nya yrkanden. Det andra alternativet är att grunden för klandertalan är mera direkt knuten till de påstådda felaktigheterna i bodelningen.

För en mer sammanhållen syn på bodelningen talar det förhållandet att de olika delarna i en bodelning i regel hänger så nära samman att ett ändrat ställningstagande i en fråga ofta får återverkningar på hur andra frågor i denna skall bedömas; enligt huvudregeln vinner en bodelning inte heller laga kraft partiellt (se NJA 1997 s. 62). Ett sådant synsätt överensstämmer också med tidigare praxis avseende klander av redovisning av försäljnings- eller förvaltningsuppdrag och klander av arrendesyn, där ifrågasättandet av uppdraget

eller förrättningen ansetts utgöra grunden för klandertalan (se NJA 1964 s. 38, 1966 s. 193 och 1990 s. 660). Det synes därför mest ändamålsenligt att välja detta alternativ. Ett undantag från principen att invändningen mot bodelningen utgör grunden för klandertalan kan dock behöva göras i den speciella situationen där bodelningen bedöms ha vunnit laga kraft partiellt.

I det sagda ligger att en part i rättegången vid tingsrätten kan föra in även yrkanden och omständigheter som inte förekommit vid bodelningsförrättningen; tvistens prövning i tingsrätten är den första domstolsprövningen (jfr 13 kap. 3 § andra stycket andra meningen rättegångsbalken och NJA 1997 s. 62).

Sammanfattningsvis leder det anförda till att den talan om klander av bodelning som A. M. väckt i förevarande mål får anses grunda sig på invändningen mot bodelningen som sådan. Hon hade därför enligt 13 kap. 3 § första stycket 3 rättegångsbalken rätt att vid tingsrätten framställa nya yrkanden som avser bodelningen. E. M.s överklagande skall alltså avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lars K Beckman, Munck, Lennander (referent), Lindeblad och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Arvidsson